

«مادر چراغ راه آینده است»

نقش خانواده در رشد دلبستگی کودکان

آرزو موسوی

مشاور

کلمه دلبستگی عبارت است از ایجاد یک رابطه قوی بین دو نفر بطوری که هر یک از آنها برای تداوم آن کارهایی انجام می دهند. اما در روانشناسی رشد مفهوم دلبستگی به پیوند هیجانی بین کودک و مراقبش اطلاق می شود (۳).

خانواده پیوند های منحصر بفردی بین افراد برقرار می کند. معمولاً دلبستگی به والدین و خواهر ها و برادرها تا آخر عمر دوام دارد و نقش الگوهایی در محیط های گسترده تری مانند محله ، مدرسه و جامعه را برعهده دارند. درون خانواده است که کودکان ارزشهای اجتماعی ، اخلاقی ، زبان و دیگر مهارت ها را می آموزند. در هر سنی افراد برای دریافت کمک و تعامل لذت بخش به خانواده خود روی می آورند. یک ارتباط شاد و صمیمانه خانوادگی سلامت جسمانی و روانی را در تمام عمر فراهم می کند. برخلاف آن منزوی شدن یا بیگانگی از خانواده اغلب موجب مشکلات رشد فردی می شود(۱).

جان بالبی معتقد است که مادر و کودک بطور غریزی به یکدیگر دلبستگی دارند. به نظر وی نوزاد به صورت فطری طوری تجهیز شده است تا مراقبش را وادار به پاسخدهی کند. مثلاً اوگریه می کند یا به مراقب خود می چسبد و یا لبخند می زند و با این کار می خواهد مادر یا مراقب خود را نزدیک خودش نگهدارد.

اگر رابطه مادر-فرزند سالم باشد(یعنی مادر قادر باشد به احساسات و نیازهای کودک به گونه ای مؤثر واکنش نشان دهد و آنها را درک کند)، کودک خواهد توانست در مورد خود و توانایی برقراری روابط شخصی در بزرگسالی، احساس مثبت داشته باشد و از عزت نفس بیشتری برخوردار باشد(۴).

مراقبت ناکافی و ضعف و ناتوانی در حساسیت و پاسخدهی مادرانه منجر به الگوهای رفتار دلبستگی نا ایمن (اجتنابی و دوسوگرا) می شود و نیز مانع تحول مهارت های موثر تنظیم عاطفه می گردد (۲).

بنابراین برای اینکه کودک از ایمنی دلبستگی برخوردار باشد باید خانواده و به ویژه مادر ارتباط عاطفی نزدیکی با کودک داشته و مادر یا مراقب پاسخ دهنده فوری نیازهای کودک به ویژه در سالهای اولیه کودکی باشند. همچنین مطالعات نشان داده که شیوه های دلبستگی دوران نوزادی تا دوران بزرگسالی ادامه پیدا می کند و روابط بعدی کودک در بزرگسالی را پی ریزی می کند.

دعای مادر همیشه همراهتان

منابع:

- (۱) برک، لورا. (۱۳۹۱). روانشناسی رشد. ترجمه یحیی سید محمدی. جلد دوم. تهران: نشر ارسباران.
- (۲) بشارت، محمد علی. (۱۳۸۸). سبکهای دلبستگی و نارسایی هیجانی. پژوهش های روانشناختی. سال ۹۲، شماره ۳ و ۴ (پیاپی ۲۴)، صفحه ۸۰-۶۳.
- (۳) سانتراک، جان دبلیو. (۱۳۸۸). زمینه روانشناسی. ترجمه مهرداد فیروزبخت. جلد ۱، تهران: رسا.
- (۴) شیهان، ا. (۱۳۸۳). عزت نفس. ترجمه مهدی گنجی. تهران: نشر ویرایش.